

הרהורי ליל הסדר / יהודה עמיחי

הרהורי ליל הסדר, מה נשתנה, שאלנו
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.
ורובנו גדלנו ולא נשאל עוד ואחדים
ממשיכים לשאול במשך כל חייהם, כמו ששואלים
מה שלומך או, מה השעה וממשיכים ללכת
בלי לשמוע תשובה. מה נשתנה כל לילה,
כמו שעון מעורר שתקתוקו מרגיע ורדים
מה נשתנה, הכל ישתנה. השינוי הוא האלוהים.
הרהורי ליל הסדר. כנגד ארבעה בנים דיברה
תורה, אחד חכם, אחד רשע, אחד תם ואחד
שלא יודע לשאול. אבל לא מדובר שם
על אחד טוב ולא על אחד אוהב.
וזו שאלה שאין לה תשובה ואם תהיה לה תשובה
לא ארצה לדעת. אני שעברתי את כל הבנים
בצרופים שונים, חייתי את חיי, הירח האיר
עלי ללא צורך והשמש הלכה לה וחגי פסח
עברו בלי תשובה. מה נשתנה. השינוי
הוא האלוהים. המוות נביאו.

1. שמות החג:

חג הקציר (שעורים), חג המצות, חג האביב וחג החירות.

פסח הוא גם אחד מ"שלושת הרגלים" שבהם היה נהוג בעבר לעלות לירושלים ולחגוג את החג – כולם יחד בירושלים...

2. מהם הדברים העיקריים שהחג מציין:

- חירות/ עצמאות- יציאה ממצרים של העם שלנו ושל כל אחד מאתנו בתוך ה"מצרים" שהוא כבול אליהם
- לידתו של עם חדש, תחילת ההיסטוריה שלנו כ"עם"

- הזיכרון של יציאת מצרים - "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך" (דברים ט"ז)
- החובה לספר את הסיפור לדורות הבאים, "והגדת לבנך ביום ההוא", כל ילד בדרכו- כמו במשל "ארבעת הבנים"
- ליל הסדר- האירוע המשפחתי המרכזי של החג, ההתכנסות כדי לספר וכדי לזכור את ליל היציאה ממצרים
- אכילת המצות, שמסמלות את החיפזון שממנו יצאנו ממצרים, ומצד שני את "לחם העוני"- את הפשטות, את הבצק שאין בו שמץ של מרכיבים "מתפחים", שמסמלים את הגאווה והיהירות שבאדם.
- איסור חמץ- ההיפך מהסעיף הקודם. חמץ מלשון- החמצה, הדברים שאנחנו לא רואים ו"מחמיצים" אותם ביומיום.
- עונת האביב והעונה החקלאית של קציר השעורים. "שמור את חודש האביב", כדי שנרגיש את הטבע המתחדש, את הפריחה וההתחלות החדשות שמסביבנו.
- תחילת ספירת העומר- ממוצאי היום הראשון של פסח, היום שבו היו קוצרים את העומר הראשון כדי להביאו לקורבן בבית המקדש.

3. מהן המשמעויות והמהות שבחג?

- "יום העצמאות" של העם היהודי. החירות להיות מי שאנחנו- חגיגה של זהות יהודית עצמאית
- השילוב של הזיכרון ההיסטורי עם המנהגים והמסורות, הישנים והחדשים, בקהילה ובמשפחה
- עם ישראל מורכב בעיקר ממשפחות, זה הבסיס שלו. לא סתם את חגיגת העצמאות הזאת חוגגים בעיקר בקרב המשפחה. האירוע הגדול של הלילה – הוא סעודה משפחתית. שם נמצאים היסודות שלנו כעם!

4. פסח – חירות אישית ולאומית:

כל אחד מההיבטים האלו, מזמן הרבה נושאים לשיחה ודיון-

בשאלת **החירות האישית**, או "מאילו מיצרים אני רוצה לצאת"? / "מהם הכבלים בחיי שהייתי רוצה להשתחרר מהם"...

ובהיבט **החירות הלאומית** - כל השאלות הגדולות ביחס לזהות היהודית שלנו, האם יש לנו זהות של "עם" שניתן להגדיר אותה במשותף לכולנו? מתי אנחנו מרגישים אותה? מה תיחשב ל"חירות" עבור העם היהודי?

פסח, כחג החירות מזמן גם נושא לשיחה ביחס לגר ולאחר שבתוכנו, כמו גם היחס שלנו כלפי המושגים "עבדות וחירות" בימינו.

בזכות החוויה שלנו, שאת תחילת הדרך שלנו כעם עשינו כעבדים לעם אחר, אנחנו מצווים לדאוג לזכויות של העובדים אתנו ובכלל של הגרים והזרים.

5. ולסיום- שתי המלצות לצפייה (אחת- עבורכם, והשנייה- כפעילות חינוכית):

1. תכנית "החדר" של ד"ר רות קלדרון- מארחת אנשים שונים בחברה הישראלית, לדון בנושא של "עבדות וחירות"

2. קטעים מתוך פרק בסדרה המקסימה- "עבודה ערבית", על אמג'ד ומשפחתו שבאים להתארח בליל הסדר במשפחה יהודית ישראלית... מבט מהצד "עלינו". אפשר להשיג את הסדרה עם כתוביות לשפות נוספות, ומומלץ להקרין כפעילות לפסח!